

Arii naturale urbane din România

Cuprins

1. De unde a pornit ideea Rețelei pentru Natură Urbană?	3
2. Cum e la alții?	4
3. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii	9
4. Situația din România	9
5. Cum identificăm o arie naturală urbană?	15
6. Cum evaluăm o arie naturală urbană?	16
7. Cum înființăm o arie naturală urbană?	17
8. Cum administrăm o arie naturală urbană?	17
În loc de epilog: De ce avem nevoie de arii naturale protejate?	18

1. De unde a pornit ideea Rețelei pentru Natură Urbană?

Ideea a pornit de la Parcul Natural Văcărești.

Istoria înființării acestuia este și ea una specială, pentru că parcul nu a fost înființat prin inițiativa și eforturile Guvernului sau altor structuri ale statului, ci ca urmare a inițiativei, eforturilor și presiunii asupra statului de către societatea civilă.

Pasionații de păsări au descoperit bogăția ornitologică a zonei, ea a fost documentată în imagini și în mai 2012 a fost publicat în revista National Geographic articolul “Delta dintre blocuri”, care a scos brusc zona din uitare și anonim. Astfel s-a creat o mișcare publică de suport pentru conservarea zonei. Un mic grup de inițiativă, transformat apoi în Asociația Parcul Natural Văcărești, a realizat studii științifice și documentații, și a făcut demersuri pentru obținerea avizelor și susținerii înființării ariei naturale protejate. După sute de discuții cu experți în conservare, politicieni și autorități, care au durat 4 ani, în mai 2016 s-a obținut ceea ce părea imposibil multora: înființarea parcului prin Hotărârea Guvernului nr. 349/11.05.2016.

Parcul s-a înființat practic datorită presiunii publice asupra decidenților a zecilor de mii de suporterai ai proiectului, mediatizării largi, cu mii de articole scrise în presa națională și internațională, cu suportul studiilor și documentării de către specialiști și al muncii extraordinare a echipei asociației.

Parcul Natural Văcărești este primul parc natural urban din România, are 184 ha de spațiu verde-albastru, biodiversitate și sălbăticie dar și peisaj post-industrial comunist. Este o arie naturală protejată aflată la doar două stații de metrou de centrul Bucureștiului, cea mai poluată capitală a Europei, în mijlocul a peste 10% din populația țării.

În plus, este și la ora actuală singura arie naturală protejată care s-a mai înființat în România după 2005.

Tocmai caracterul urban al parcului a îngreunat discuțiile și dezbaterile, care a trebuit tranșate și prin intervenția și obținerea pozițiilor forumurilor internaționale din domeniul conservării naturii. Asta ne-a arătat că e nevoie de aliniere a politicilor publice din România din domeniul conservării naturii cu cele internaționale, deoarece în România nu se luau în considerare și nu se prea vorbea până la acea dată de arii naturale urbane și biodiversitate urbană.

Parcul Natural Văcărești este o zonă recucerită de natură după ce omul a alungat-o de acolo în cel mai brutal mod posibil, cu buldozerul, odată cu locuitorii zonei. Comuniștii au vrut să facă acolo un lac, au demolat casele și au distrus complet grădinile și câmpurile. Au construit digul dar n-au mai apucat să construiască și canalul care ar fi trebuit să

alimenteze lacul cu apă din Argeș. Lacul a fost o singură dată umplut, cu apă pompată din Dâmbovița, ocazie cu care au realizat că barajul nu poate ține apa, și că inundă vecinătățile. Apoi totul s-a oprit. Dar nu și natura.

Pentru construcția digului s-au făcut excavații care au creat un sistem de lacuri și mlaștini alimentate din izvoare naturale și ape pluviale. Una câte una viețuitoarele au pus stăpânire pe zona abandonată. Mai întâi specii de plante, apoi animalele, s-au întors în locul abandonat de om și protejat de acesta prin digul pe care tocmai el îl ridicase. În 30 de ani zona a devenit un paradis urban al păsărilor, cu peste 175 de specii identificate până în prezent (aproape jumătate din câte avem în România), stuful s-a extins, sălciile au crescut transformând radical peisajul pentru a doua oară.

Parcul Natural Văcărești a fost administrat în perioada 2017-2018 de către Asociația Parcul Natural Văcărești. Apoi a venit statul și a resetat tot sistemul administrării ariilor naturale protejate prin Ordonanța de Urgență nr. 75/2018, prin care s-au eliminat ONG dintre entitățile care pot administra arii protejate, fără să pună ceva în schimb. Tot asociația a avut grijă de parc, fiindcă aportul practic al statului a fost total absent. Din decembrie 2022 parcul este administrat de către Primăria Generală a Municipiului București.

Pe lângă mișcarea civică din care s-a născut Parcul Natural Văcărești, s-a mai întâmplat ceva important, ca rezultat al expunerii și vizibilității de care parcul a fost avantajat. Exemplul parcului a atras atenția și altor organizații, grupuri de inițiativă și comunități, care se gândeau sau lucrau în zone similare și în alte orașe ale țării și în alte colțuri ale Bucureștiului. Și firesc întrebările au început să vină: Cum ați făcut? Cum ați reușit? Cum facem și noi? Ajutați-ne și pe noi! Asta a arătat că înființarea Parcului Natural Văcărești a venit nu numai pe o nevoie reală a bucureștenilor, dar că problema este una sistemică.

Bătălia pentru Văcărești și pentru alte zone similare nu e nici pe departe câștigată. Avem o arie protejată și alte zone verzi care sunt adevărați plămâni ai unor orașe tot mai poluate și sufocate de trafic și betoane. Avem oaze de biodiversitate în mijlocul celor mai mari aglomerații urbane ale României, excelente infrastructuri de educație. În același timp avem autoritățile care sunt încă departe de a înțelege rolul și importanța unor astfel de spații pentru orașe, pentru calitatea vieții locuitorilor lor.

Parcul Natural Văcărești a jucat un rol cheie, prin faptul că a devenit exportator de know-how, model care poate fi replicat și în alte părți ale țării.

2. Cum e la alții?

Dacă ne uităm peste granița României, aproape că nu există vreo capitală sau oraș mare al Uniunii Europene care să nu aibă arii naturale protejate urbane, care să nu aibă

strategii de conservare a biodiversității urbane sau măcar capitole importante legate de acestea în strategiile de dezvoltare urbană.

Oamenii încep să înțeleagă că pentru o calitate a vieții în orașe e nevoie și de natură în orașe, adică e nevoie s-o reprimim în viața noastră, inclusiv acolo de unde am alungat-o cu betoane, borduri, asfalt și construcții. Oamenii încep să se uite după verde și nu acel verde ordonat, antropizat și adesea gălăgios din parcurile urbane, cu gazon și straturi de flori, ci verdele cât mai sălbatic, cu cât mai puține betoane, cu cât mai puțină hărmălaie. Astfel încep să iasă din orașe prin pădurile și câmpurile din jur și încep să prețuiască tot mai mult fiecare petec de sălbăcie rămas neasaltat de civilizație. Iar ariile protejate urbane sunt un concept care îmbină cel mai bine sălbăcia și conservarea cu nevoia omului de a se bucura de ea aproape de casă, rapid și fără deplasări lungi, obositoare și costisitoare.

De asta și recentul European Green Deal (Pactul Ecologic European) lansat la Madrid de Consiliul European, în cadrul Convenției Cadru pentru Schimbări Climatice a ONU COP25, în capitolul biodiversitate, are o țintă distinctă numită "creșterea biodiversității în spațiile urbane și propuneri pentru orașe europene verzi".

Jumătate din omenire trăiește deja în orașe și se preconizează că în următorii 30 de ani se va ajunge la 70% din populație trăitoare în mediul urban. Mare parte din omenire a pierdut astfel contactul direct cu natura. În orașe uităm inclusiv să ne ridicăm ochii spre cer, să ne uităm la stele. În același timp peste 60% din fauna sălbatică a planetei a dispărut ca urmare a modului nostru de producție, comerț și consum.

Și în România, una dintre țările cu cea mai bogată biodiversitate din Uniunea Europeană, peste jumătate din populație trăiește în orașe, la distanțe medii spre mari de ariile naturale protejate și sălbăcie iar orașele au spațiile naturale puternic afectate în ultimele decenii de dezvoltarea imobiliară haotică.

Ariile protejate urbane au rol important în contracararea poluării, contribuie la sănătatea locuitorilor marilor orașe, au un rol educativ, de recreere, încurajează mișcarea în aer liber, ne fac mai conștienți de biodiversitate, oferă oxigen și absorb dioxidul de carbon. Ele oferă experiențe în natură unor mari populații urbane care trăiesc în vecinătatea lor. Nu întâmplător sloganul ales pentru Parcul Natural Văcărești este "Natura la ușa ta!". Pentru că Văcăreștiul este cel mai bun exemplu de loc din care natura a fost alungată și în care ea s-a încăpățânat să revină și să reziste, să ne demonstreze că fără ea nu putem trăi.

Aceste zone protejate aduc și protejează natura în mediul construit, aproape de oameni și contribuie la reglarea temperaturilor insulelor de căldură urbane. În contextul crizei climatice care afectează și România, ariile protejate urbane pot juca un rol relevant în stabilizarea climei în zonele urbane.

Cum orașele noastre continuă să se extindă, nu trebuie să abandonăm zonele naturale sub presiunea urbanizării. Dimpotrivă, trebuie să apărăm astfel de locuri și să creăm unele noi în țesătura urbană existentă pentru a contracara poluarea și declinul biodiversității. De asemenea, trebuie să facem natura accesibilă oamenilor cu probleme de mobilitate, ori celor care nu pot să ajungă în ariile naturale îndepărtate de oraș din motive financiare.

Conectarea cetățenilor la natură trebuie să fie un imperativ pentru întreaga mișcare de conservare a naturii, dar și pentru autorități și decidenți iar ariile protejate urbane sunt create tocmai pentru acest motiv, pentru a familiariza oamenii, în special copiii, cu natura, cu importanța conservării naturii.

Ariile protejate urbane protejează fauna și flora, în condițiile în care mulți specialiști spun că deja ne îndreptăm către cea de-a 6-a extincție majoră în masă.

Astfel de spații aduc localnicii mai aproape de natură, dar și susțin economia locală prin turism, având potențialul de a deveni atracții turistice de prim rang.

Contactul regulat al oamenilor cu natura este foarte benefic: pe lângă exercițiile în aer liber, multe studii demonstrează că petrecerea timpului în natură îmbunătățește sănătatea fizică și mentală. Ariile protejate și timpul petrecut în natură contribuie la scăderea cheltuielilor cu sănătatea.

Ariile naturale protejate urbane sunt vitale pentru îndeplinirea misiunii Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (IUCN), atât în ceea ce privește orientarea către natură, cât și către oameni. Ajută deopotrivă la conservarea diversității naturii, asigură că utilizarea resurselor naturale este echitabilă și sustenabilă dar asigură și că natura din (re)sursă devine sursă de viață și bucurie.

Ariile naturale protejate urbane din toată lumea primesc un număr mare de vizitatori zilnic, care sunt mai diverși (din punct de vedere social și economic) decât cei care vizitează zone protejate mai îndepărtate.

Nu în ultimul rând, prin atenția pe care o atrag publicului larg, mass-mediei, politicienilor, autorităților, ariile protejate urbane pot reprezenta adevărate locuri de coalizare a mișcărilor de conservare, cercetare și educație, precum și muzee în aer liber și locuri de promovare a patrimoniului natural și cultural local și național.

Cele de mai sus fac parte din motivația unei recente inițiative legislative, care a pornit din experiența echipei Parcului Natural Văcărești și a fost recent depusă în Parlament, ca Legea ariilor naturale protejate urbane, având ca inițiatori și susținători mai mulți deputați și senatori din aproape toate partidele parlamentare. Legea a trecut de Senat, tacit, și urmează să fie dezbătută în comisiile și plenul Camerei Deputaților.

Această lege creează baza includerii biodiversității urbane în strategiile de dezvoltare ale marilor orașe ale țării, va duce la înființarea de arii protejate urbane în toate orașele mari și la crearea unei rețele naționale de arii protejate urbane.

Când vom avea o rețea de arii naturale protejate urbane și organizații, instituții și oameni implicați în orașele mari din țară, alături de ariile naturale protejate din zonele sălbatice bine conservate și administrate pentru dezvoltarea comunităților locale, abia atunci înseamnă că știm să ne prețuim natura, am reînvățat să trăim alături de ea, putem să trăim mai sănătos și mai cu bucurie, merităm natura din jurul nostru și putem lăsa urmașilor adevărata moștenire pe care și ei o merită: planeta cu tot ce este viu pe ea.

Câteva exemple:

1. Canada are o rețea națională de parcuri naturale urbane. Guvernul Canadei [a anunțat în 2021](#) că investește 130 milioane de dolari pentru a crea împreună cu partenerii (municipalități, provincii, parteneri locali, organizații de mediu) o rețea națională de parcuri urbane.

De ce? Pentru că parcurile naturale urbane sunt *"esențiale pentru conservare, recreere, învățare și sănătate, rolul lor fiind pus în evidență cu atât mai mult în condițiile pandemice"*.

Programul rețelei naționale de parcuri urbane este parte din strategia națională de restaurare a naturii, cu un buget de 2,3 miliarde de dolari, pentru conservarea biodiversității și ținte de a conserva 25% din teritoriu până în 2025 și 30% până în 2030.

2. Finlanda are o rețea de 9 parcuri naturale urbane, în continuă extindere, primul fiind înființat în 2001.

[Rețeaua finlandeză de parcuri naturale urbane](#) este un concept stabilit printr-o lege pentru utilizarea terenurilor și construcțiilor, în anul 2000. Scopul parcurilor naturale urbane este de a conserva în mod integrat spațiul natural și cultural urban. Parcurile naturale urbane sunt parte a planurilor de dezvoltare sustenabilă urbană.

3. Islanda are o "Politică de biodiversitate a municipalității din Reykjavik".

Modul islandez de a avea grijă de biodiversitatea urbană și de a o integra în viața oamenilor și a orașului ar trebui să fie un exemplu pentru toate orașele.

Municipalitatea Reykjavik are o politică de biodiversitate prin care vrea să conecteze spațiile verzi de mari dimensiuni și ariile protejate existente prin coridoare verzi, spații verzi și arii protejate mai mici, într-o rețea ecologică de arii protejate care să acopere tot orașul.

Municipalitatea face foarte multe în domeniul conservării naturii:

- se ocupă, cu oameni și resurse, de ariile protejate și spațiile verzi urbane și periurbane;

- administrează excelent o grădină botanică unde accesul este liber și unde se desfășoară permanent o mulțime de activități educative;
- are un centru de activități outdoor amenajat pe o fostă groapă de gunoi, unde lucrează oameni foarte pasionați;
- are proiecte de reconstrucție ecologică a unor terenuri viitoare zone protejate;
- au un muzeu fantastic dedicat naturii întregii țări, o ambasadă în oraș a patrimoniului natural național;

Nu prea se încurcă ei în terminologii și clasificări de arii protejate, iar multe zone funcționează foarte bine ca atare doar fiindcă se vrea asta, fără să fie și clasificate oficial. Contează mai mult ce se face cu o zonă decât cum este ea numită și clasificată sau ce statut juridic are.

În afara orașului, deși au doar 3 parcuri naționale, unul dintre ele, Vatnajökull National Park, care este și sit UNESCO, ocupă 15% din suprafața țării și este în proces pentru a i se dubla suprafața. Mai au și două geoparcuri UNESCO: Reykjanes și Katla și multe alte rezervații naturale.

4. Spania are în Barcelona cel mai mare parc natural urban din lume: Parcul Natural Serra de Collserola. A fost înființat în 1987 și are 8.465 ha, fiind de 8 ori mai mare decât Bois de Boulogne din Paris, de 22 ori mai mare decât Central Park din New York și de 46 ori mai mare decât Parcul Natural Văcărești din București. E practic un munte în oraș, cu vârful cel mai înalt de 512 m, de unde se văd cel mai bine tot orașul și marea, unde sunt protejate păduri de pin de Alep și stejar verde (*Quercus ilex*) și tufărișuri mediteraneene (maquis) cu o bogată biodiversitate. Practic este o pădure periurbană amenajată sumar pentru recreere, cu poteci, piste de alergare și trasee pentru biciclete.

5. Austria are în Viena Rezervația naturală Lobau. Este numită jungla vieneză. Asta pentru că este o zonă sălbatică intrată practic în Viena. Este un culoar verde de-a lungul Dunării care ajunge până în inima orașului, legat și continuat de parcuri urbane.

Are 2.300 ha, aproape un sfert din cel de-al 6-lea parc național al Austriei din care face parte: Parcul Național Donau-Auen. A fost înființat acum 15 ani și se întinde de-a lungul Dunării, între Viena și Bratislava, pentru protejarea uneia dintre ultimele zone umede mari rămase în Europa centrală. E o zonă cu foste brațe ale Dunării, zăvoaie inundabile, lacuri, mlaștini, păduri dar și pajiști și fânețe. E un paradis al păsărilor, atât cele de apă cât și cele forestiere dar și al altor viețuitoare acvatice.

Zona poate fi explorată și descoperită pe jos sau cu bicicleta, folosind o rețea de drumuri și poteci de pământ și pietruite pe care ai surprize plăcute la tot pasul.

E un exemplu de arie protejată care intră în oraș, care a trecut peste barierele urban-sălbatic, în care natura a fost primită în zona locuită și în care oamenii se bucură de natură și trăiesc aproape de ea. Asta înseamnă și că orhideele cresc liniștite în marginea potecii, că nu există gunoaie, că arborii sunt tăiați doar de castori sau ca să nu se prăbușească peste vreun drum, că semnalizările și regulile sunt respectate, că e liniște.

6. Marea Britanie are London Wetland Center, care a fost o inspirație pentru Parcul Natural Văcărești.

Este o arie protejată de 43 ha, amenajată de la zero între 1995 și 2000, cu o investiție de 16 milioane lire, în locul unor foste rezervoare de apă. Este administrată de către organizația nonprofit Wildfowl Wetland Trust, cu 45 angajați. WWT mai administrează alte 8 arii protejate.

Adăpostește peste 180 specii de păsări, cea mai mare parte a ariei fiind sanctuar de biodiversitate.

Are însă amenajate și zone educative și de recreere, care atrag anual peste 220.000 vizitatori (plătitori, 15 lire biletul), dintre care 50.000 sunt copii veniți în scop educativ (25.000 gratuit, din categorii defavorizate).

3. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii

Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN) are un [grup specific dedicat conservării naturii urbane](#). În cadrul acestuia a fost realizat în 2014 un [ghid al ariilor protejate urbane](#).

Acesta cuprinde 3 părți:

1. Arii protejate urbane – oferă un context pe scurt pentru interesul crescând pentru ariile urbane protejate și apoi explică ce sunt ariile urbane protejate, de ce contează și cum sunt distincte.

2. Profilurile ariilor protejate urbane – descrie ariile protejate din 15 zone metropolitane din întreaga lume.

3. Ghid de bune practici, cu 4 secțiuni: arii protejate și oameni; zone și locuri protejate; arii și instituții protejate; crearea, promovarea și îmbunătățirea ariilor protejate urbane.

4. Situația din România

România nu stă prea bine, deși are toate premisele și oportunitățile.

Suntem țara cu una dintre cele mai valoroase biodiversități din Uniunea Europeană dar și cu cele mai mari orașe în fruntea clasamentelor poluării. Suntem singura țară UE cu 5 regiuni biogeografice, avem cea mai mare arie protejată a Europei (Delta Dunării), avem 60% din pădurile virgine și 50% din populația de carnivore mari ale UE.

În același timp suntem cei care ne valorificăm cel mai puțin acest patrimoniu și nici nu avem grijă prea mare de acesta.

Avem o lege a ariilor naturale urbane, blocată în Parlament din primăvara anului 2019. Legea ar crea cadrul înființării de arii naturale urbane, administrării acestora de către municipalități împreună cu parteneri și de a include strategii de biodiversitate în planurile de dezvoltare urbană.

Detalii despre lege: [aici](#) și [aici](#).

Avem un parc natural urban, Parcul Natural Văcărești, înființat în 2016, administrat doar un an de Asociația Parcul Natural Văcărești, apoi lăsat baltă 3 ani de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, la fel ca toate ariile naturale protejate, și de un an administrat de către Primăria Generală a Municipiului București.

Avem un proiect al societății civile și o Coaliție pentru natură urbană (Rețeaua pentru Natură Urbană), cu proiecte de arii naturale urbane în 10 mari orașe ale României, cu dorință, interes și implicare atât din partea societății civile, cât și a municipalităților.

Avem asumarea obiectivului rețelei naționale de arii naturale urbane în ultimele programe de guvernare, avem susținerea rețelei de către Președinția României, avem un parteneriat societate civilă – administrație publică, prin Rețeaua pentru Natură Urbană și Asociația Municipiilor din România.

4.1 Legea ariilor naturale urbane

Pornind de la exemplul și experiența înființării și administrării Parcului Natural Văcărești și de la exemplele internaționale, experți din societatea civilă și politicieni au gândit o lege care să creeze cadrul pentru înființarea și administrarea ariilor naturale urbane.

S-a vrut de la bun început acoperirea mai multor nevoi specifice:

1. Simplificarea procedurii de înființare a ariilor naturale urbane, deoarece categoriile existente de arii naturale protejate nu răspund întru totul situației acestora iar unele dintre criteriile existente pentru acestea sunt greu sau imposibil de aplicat.
2. Situația specifică zonelor naturale din orașe, care au încă biodiversitate și caracter natural, care însă nu se ridică la nivelul zonelor din extravilan, dar care sunt și în mijlocul unor comunități umane importante, cu nevoi specifice legate de natură.

3. Accesul autorităților publice locale și al factorilor interesați la managementul și decizia referitoare la administrarea ariilor naturale urbane, prin evitarea centralizării administrării acestora, ca în cazul ariilor naturale protejate.

Legea a fost depusă în Parlament în 2019. [L117/2020 privind regimul ariilor naturale protejate urbane și conservarea biodiversității urbane](#) a fost adoptată de Senat în 22.04.2020 și a ajuns pentru dezbateri în Camera Deputaților, camera decizională, cu nr. [PL-x nr. 193/2020](#).

Are ca inițiatori oameni din societatea civilă iar ca inițiatori politici parlamentarii de atunci, reprezentanți ai tuturor partidelor politice parlamentare: Adrian Dohotaru – deputat independent, Allen Coliban – senator USR, Petre Florin Manole – deputat PSD, Attila Korodi și Csoma Botond – deputați UDMR, Glad Varga și Costel Alexe, deputați PNL, ultimul fiind atunci și ministru al Mediului. Au mai semnat inițiativa legislativă și deputații Nicușor Dan și Oana Bîzgan.

Legea prevede:

1. Scopul: conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității urbane și a patrimoniului natural din mediul urban.
2. Reglementarea:
 - conservării biodiversității urbane în intravilanul orașelor și municipiilor din România și în zona periurbană, prin conservarea habitatelor naturale, inclusiv a elementelor geomorfologice și peisagistice naturale și cvasinaturale și a florei și faunei sălbatice;
 - menținerii sau restabilirii într-o stare de conservare favorabilă a biodiversității urbane;
 - identificării ariilor urbane cu elemente naturale care necesită un regim special de protecție, pentru conservarea și utilizarea durabilă a acestora, inclusiv prin declarare ca arie naturală protejată urbană;
 - identificării de coridoare ecologice și coridoare verzi urbane existente sau potențiale la nivel urban și periurban pentru interconectarea ariilor naturale protejate urbane și a altor zone naturale sau cvasinaturale din mediul urban și periurban;
 - constituirii, organizării și dezvoltării rețelei naționale de arii naturale protejate urbane și culoare ecologice urbane, precum și a regimului acesteia;

- procedului de instituire și regimul de administrare a ariilor naturale protejate urbane;
- măsurilor pentru protecția și conservarea elementelor specifice biodiversității urbane și altor valori ale patrimoniului natural din intravilanul localităților urbane și zona periurbană;
- responsabilităților și atribuțiilor pentru punerea în aplicare a prevederilor legii.

Principalele instrumente decizionale de urmărire a scopului legii sunt adoptarea de strategii locale de biodiversitate urbană și instituirea de arii naturale protejate urbane.

Administrarea ariilor naturale protejate urbane și a coridoarelor verzi se face în toate cazurile de către autoritățile administrației publice locale, singure sau pe bază de parteneriate cu una sau mai multe persoane juridice de drept public sau privat interesate sau prin delegarea, pe baze contractuale necomerciale, către o instituție publică sau o persoană juridică de drept privat fără scop lucrativ.

Legea a fost adoptată de Senatul României, a primit avizele Consiliului Economic și Social și Consiliului Legislativ și a ajuns la Camera Deputaților.

Dar totul s-a blocat și așa a rămas, când Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a transmis un punct de vedere, care deși este favorabil și susține inițiativa legislativă, prin amendamentele depuse practic desființează și fac inutilă noua lege.

Astfel că au avut loc o serie de discuții cu reprezentanți ai Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și ai comisiilor de specialitate ale Camerei Deputaților care s-au finalizat cu preluarea celei mai mari părți a prevederilor inițiativei legislative în textul [noii Ordonanțe de Urgență a Guvernului privind regimul ariilor naturale protejate](#), care ar fi trebuit să înlocuiască încă din 2021 OUG 57/2007. Noua OUG a fost pusă în dezbatere publică în februarie 2023, dar încă nu a fost aprobată de Guvern.

Aceasta prevede introducerea la Capitolul II Regimul ariilor naturale protejate, Secțiunea 1 Categorii și tipuri de arii naturale protejate, categorii de management, Art. 6. - (1) d) a unei noi categorii de arie naturală protejată de interes local: arie naturală urbană.

Art. 15 se referă la procedura de instituire a ariilor naturale urbane. Aceasta se face în baza unei documentații de fundamentare științifică și a uneia cartografice, cu limitele ariei naturale protejate, cu evidențierea categoriilor de folosință a terenurilor.

În baza documentației, Consiliul Local instituie prin hotărâre regimul de arie protejată urbană și transmite autorității publice centrale pentru protecția mediului o copie

a hotărârii Consiliului Local de instituire a ariei protejate însoțită de o copie a documentației care a stat la baza instituirii acesteia.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului ia în evidență ariile naturale urbane instituite în cadrul Registrului Național al Ariilor Naturale Protejate de Interes Local.

Responsabilitatea administrării ariilor naturale protejate urbane revine autorităților administrației publice locale prin hotărâri ale acestora.

În Anexa nr. 1A Scopul și regimul de management al tipurilor de arii naturale protejate, aria naturală urbană este descrisă astfel:

"Arie naturală protejată situată în intravilanul unei localități cu rang de oraș sau municipiu, și/sau în proximitatea acestuia, în vederea conservării și gestionării biodiversității, elementelor peisagistice, a valorilor istorice și urbane, sociale, recreative, precum și a altor valori asociate peisajelor culturale sau naturale ale zonelor urbane și periurbane. Amenajările permise în ariile naturale urbane au ca principal obiectiv punerea în valoare a obiectivelor acestora și se realizează din materiale ecologice și ocupă suprafețe de maxim 25 % din suprafața ariei, inclusiv obiectivele culturale și istorice. Amenajările permise în ariile naturale urbane constituite în fond forestier țin cont de prevederile specifice pădurilor parc stabilite conform prevederilor legale în vigoare în domeniul silvic".

4.2 Arii naturale urbane

Ca urmare a interesului din țară cu privire la desemnarea ariilor naturale urbane, Asociația Parcul Natural Văcărești, la început cu 4 organizații partenere, a scris și implementat un proiect, finanțat de către Active Citizens Fund în perioada 2021-2023, pentru identificarea, cartografierea și promovarea ariilor naturale din 10 orașe mari, cu scopul de a le proteja pentru observarea și cunoașterea naturii, educație, recreere și sport. Acesta a dus la constituirea [Rețelei pentru Natură Urbană](#), ONG formată din 13 organizații, care propun 23 arii naturale urbane în 10 orașe mari ale României.

Arii naturale urbane documentate până în prezent sunt:

Arad:

- Lunca Mureșului/ [Parcul Biodiversității Urbane Arhitect Miloș Cristea](#)

Bistrița:

- [Pădurea Codrișor](#)
- [Râul Bistrița Ardeleană](#)

- [Livada săsească de peri seculari de pe Dealul Cocos](#)

Brașov:

- Pădurile din jurul orașului/ propunere pentru Parcul Natural Brassovia

București:

- [Râul Dâmbovița amonte de Lacul Morii](#)
- [Valea Saulei](#)
- [Pajiștea Petricani](#)
- [Râul Colentina în Dobroești](#)
- [Pădurea Băneasa](#)

Cluj Napoca:

- [Parcul Est](#)

Iași:

- [Pădurea și Lacul Cîrîc](#)

Oradea:

- [Râul Crișul Repede](#)

Piatra Neamț:

- [Muntele Cozla](#)

Satu Mare:

- [Lunca Someșului](#)

Timișoara:

- [Pădurea Verde - Canalul Behela - Râul Bega](#)/ Timișoara Verde-Albastră

Ariile naturale urbane trebuie să aibă un regim special de protecție și conservare, care să integreze măsuri minime de conservare și posibilități de valorificare, precum:

- Amenajarea unei infrastructuri minim invazive de informare, observare și cunoaștere a naturii (poteci tematice, observatoare ornitologice);
- Salubritatea și facilitarea accesului public;
- Planificarea intervenției în caz de incendii de vegetație, mai ales în zonele de stufărișuri;
- Monitorizarea speciilor și a habitatelor;

- Realizarea și menținerea unor locuri de hrănire, cuibărire și reproducere pentru păsări, reptile și amfibieni;
- Intervenții inspirate din practicile tradiționale (de ex. cosit manual) pentru menținerea pajiștilor;
- Controlul speciilor invazive, precum cenușerul sau țestoasa de Florida;
- Proiectarea și dezvoltarea unor coridoare verzi de conectare a ariilor naturale urbane și periurbane cu alte spații verzi;
- Integrarea ariilor naturale în planurile și strategiile de dezvoltare urbană, sănătate publică și turism responsabil;
- Susținerea instituțională și conectarea la nivel metropolitan a inițiativelor de conservare a naturii, mobilitate urbană, infrastructură verde-albastră, centuri verzi

5. Cum identificăm o arie naturală urbană?

Ariile naturale urbane trebuie să întrunească simultan mai multe condiții:

1. Să aibă elemente de biodiversitate și caractere de naturalețe a peisajului. Chiar dacă biodiversitatea nu se ridică la nivelul zonelor din extravilan, faptul că aceasta este prezentă în mijlocul unor comunități umane importante, cu nevoii specifice legate de natură este extrem de important.

În marile orașe au rămas încă foarte multe zone unde natura nu a fost antropizată puternic sau unde aceasta a revenit în anumite împrejurări. Cele mai multe astfel de zone sunt:

- Porțiuni de cursuri de apă sau lacuri care nu au fost afectate sau au fost puțin afectate de lucrări de regularizare și îndiguire a malurilor.
- Trupuri de pădure rămase în intravilan sau în zonele periurbane, incluse în fondul forestier național.
- Zone abandonate și renaturate fără intervenția omului, care în trecut au avut alte destinații: amenajări piscicole, exploatații agricole, unități militare, zone neproductive greu construibile, zone de protecție sanitară, șantiere etc..

2. Să fie ușor accesibile unui număr cât mai mare de locuitori ai orașului.

Sunt importante aici:

- amplasamentul, ariile naturale urbane din zonele centrale fiind mult mai accesibile decât cele din zonele periurbane;

- accesibilitatea – crește cu cât aria naturală urbană e accesibilă cu mai multe mijloace de transport în comun (metrou, tramvai, tren, autobuz etc.)
- proximitatea față de școli și alte instituții de învățământ dar și de comunități rezidențiale, deoarece utilizarea frecventă în scop educativ și recreativ de către comunitățile locale, duce la premise atât pentru conservarea cât și pentru administrarea eficientă a ariilor naturale urbane.

3. Să nu aibă probleme și litigii de proprietate.

Acestea nu le diminuează importanța dacă sunt întrunite primele două condiții, dar îngreunează atât evaluarea și desemnarea lor, cât și administrarea acestora.

Autoritățile se feresc să intre în discuții și eventuale conflicte cu proprietarii privați, accesul pe proprietățile private poate fi dificil sau chiar imposibil pentru studii și evaluări, resursele pentru exproprieri sau pentru plăți compensatorii pentru conservarea zonelor verzi aflate în proprietate privată sunt foarte limitate. Existența litigiilor iarăși îngreunează evaluarea zonei dar în același timp este și o protecție, pentru că până la soluționarea lor zona nu e în pericol.

Suprafața nu trebuie să fie un criteriu, fiindcă orice zonă verde declarată arie naturală urbană e un câștig pentru biodiversitate și comunitate.

Spațiile verzi, parcurile urbane amenajate nu se iau în considerare ca arii naturale urbane, ci au un regim specific, reglementat de legislația spațiilor verzi. Dar pot fi tratate ca atare în administrarea acestora, cel puțin în anumite privințe.

Nici zonele declarate arii naturale protejate nu se iau în considerare, acestea având un regim statuat prin legislație specifică.

6. Cum evaluăm o arie naturală urbană?

Evaluarea ariilor naturale urbane se face tot din perspectiva celor 3 criterii (biodiversitate, accesibilitate și situație juridică).

Pentru evaluarea de biodiversitate e nevoie de biologi, ecologi, silvicultori și alți specialiști în științe naturale, conform specificului ariei naturale urbane propuse. În general e nevoie de specialiști care să poată face o evaluare din perspectiva habitatelor, a speciilor de floră, a ornitofaunei (acvatice și/sau forestiere), a mamiferelor, amfibienilor, reptilelor și entomofaunei.

Evaluarea se face pe baza informațiilor bibliografice existente, a documentelor de planificare disponibile (amenajamente silvice, planuri de management hidrologice, planuri de urbanism etc.) și prin evaluări și monitorizări în teren.

Evaluarea accesibilității se face prin consultarea planurilor de urbanism, prin vizite la fața locului și prin interviuri cu comunitățile locale.

Evaluarea situației juridice se face prin vizite la fața locului, interviuri cu comunitățile locale, solicitări de informații către autorități (primării, ministere etc.), consultarea planurilor de urbanism, identificarea numerelor cadastrale, solicitarea și consultarea extraselor de carte funciară la [ANCPI](#).

7. Cum înființăm o arie naturală urbană?

Ariile naturale urbane se vor înființa conform legii ariilor naturale urbane sau legii ariilor naturale protejate, când una dintre acestea va fi adoptată de către Parlament, respectiv de către Guvern.

Atunci lucrurile vor fi clare și oricine dorește poate iniția demersurile, realiza documentația și propune autorităților înființarea unei arii naturale urbane.

Până atunci autoritățile locale au la dispoziție prevederile OUG 57/2007, care oferă cadrul înființării ariilor naturale protejate de interes local, prin Hotărâre a Consiliului Local, în baza unor criterii stabilite tot la nivel de Hotărâre a Consiliului Local.

În cazul trupurilor de pădure aflate în fond forestier, există și posibilitatea încadrării acestora, la cererea autorității locale, în categoria pădure-parc, reglementată prin legislația silvică.

8. Cum administrăm o arie naturală urbană?

Ariile naturale urbane vor fi administrate de către administrațiile publice locale, în parteneriat cu alți factori interesați, conform legii ariilor naturale urbane sau legii ariilor naturale protejate, când una dintre acestea va fi adoptată de către Parlament, respectiv de către Guvern.

În loc de epilog: De ce avem nevoie de arii naturale protejate?¹

Ariile naturale protejate sunt pentru natură și pentru oameni.

Sunt spații în care eșantioane din natură s-au menținut într-o stare bună de conservare prin grija unor oameni. Astfel ele sunt moștenirea noastră și totodată datoria de a le lăsa la fel generațiilor următoare. Ele au căpătat o importanță tot mai mare pe măsură ce presiunea omului asupra naturii și resurselor sale a crescut, odată cu creșterea populației planetei. Nevoia de a conserva peisaje emblematice, de a proteja specii rare a venit ca o reacție firească la punerea în pericol a acestora.

Pentru că natura și problemele pe care le cauzăm noi acesteia nu au niciun fel de granițe, nici ariile protejate nu trebuie privite ca niște împrejurimi izolate în care păstrăm câte ceva din ce a fost odinioară în jur. Trebuie să avem grijă de natură peste tot unde aceasta se află, însă ariile naturale protejate oferă niște eșantioane mai bine păstrate, niște nuclee care ar trebui interconectate prin culoare ecologice în rețele de conservare a naturii.

Istoria protecției naturii nu începe cu protejarea naturii, ci cu protejarea unor situri sacre, aflate unde altundeva decât în natura unde omul le-a construit. Primele decrete regale de protejare a unor areale au fost în India, acum peste 2000 de ani. În alte zone, inclusiv în Europa, protecția unor areale naturale a venit din considerente egoiste ale unor bogați care voiau să aibă la dispoziție terenuri de vânătoare și relaxare.

Mult mai târziu și ca urmare a creșterii impactului antropic asupra unor areale naturale, au apărut mișcări de masă, ale unor elite sau populații indigene, care au dus în timp la protecția legală pentru conservare a unor zone naturale. Una dintre primele astfel de mișcări este cea din secolul al XVIII-lea din actualul [Parc Național Lake District](#), din Cumbria, Regatul Unit al Marii Britanii. Primele tentative de protejare au venit din partea poezilor și pictorilor romantici, reprezentați de [William Wordsworth](#), care voiau păstrarea intactă a peisajelor din care-și inspirau creațiile.

Primul parc național al lumii este [Parcul Național Yellowstone](#), pe înființarea căruia și-a pus semnătura Abraham Lincoln în 1872. Prima arie protejată legal este considerată o rezervație forestieră din Trinidad-Tobago, protejată din 1776, sau, după alte surse, Muntele Bogd Khan din Mongolia, protejat din 1778.

Mișcările de înființare de arii naturale protejate pe scară largă au luat amploare însă la începutul secolului trecut, mai întâi în America de Nord, Australia, Noua Zeelandă și Africa de Sud, apoi în toată lumea. Primele 9 parcuri naționale din Europa au fost înființate în 1909 în Suedia. În România primul parc național a fost înființat în 1935 în Munții Retezat.

¹ Articol publicat inițial pe blogul autorului, în 2020.

Toate inițiativele de înființare a ariilor naturale protejate au venit din dorința de a păstra și conserva zone din natură în fața expansiunii și impactului activităților antropice. În SUA și Europa s-a vrut protejarea unor peisaje emblematice, în Africa motivul a fost mai mult conservarea speciilor. Inițiativele de conservare au fost multe și diverse, din mai multe direcții, preluate și promovate încet-încet de către oamenii de știință numiți conservatoriști și puse în practică prin intermediul politicienilor, într-o mulțime de feluri, diferite de la țară la țară. Abia în 1933, la Londra, la Conferința Internațională pentru Protecția Faunei și Florei s-a realizat un prim standard în domeniu și s-a ajuns la un consens terminologic. În 1948 apare, sub egida UNESCO, Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN), care a asigurat și asigură umbrela conservării naturii la nivel mondial. La ora actuală, IUCN are stabilite 6 categorii principale de arii naturale protejate: rezervații naturale strict protejate și zone de sălbăticie, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale pentru managementul speciilor și habitatelor, peisaje protejate (parcuri naturale) și arii protejate pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale.

În acest timp au apărut o mulțime de convenții internaționale pentru protecția speciilor și habitatelor terestre și acvatice, acte normative adoptate la nivel de țară, sisteme de administrare a ariilor naturale protejate, modele și ghiduri, organizații-suport pentru conservare, proiecte și programe care au sprijinit sau au încercat să sprijine conservarea naturii. Au fost create rețele naționale și internaționale de arii protejate. Importanța conservării naturii a ajuns să fie percepută acum nu numai de către cercetători și conservatoriști, dar și de către publicul larg și, prin acesta, și de către politicieni. Conservarea a luat și ea noi turnuri, a căpătat noi aspecte, imposibil de imaginat acum 100 de ani. Au apărut arii naturale protejate urbane și rețele ale lor, care să răspundă nevoilor populației urbane în creștere de a se apropia de natură, de a cunoaște natura și de a trăi sănătos în natură, aproape de aglomerările urbane și în interiorul lor. Au început să fie integrate pe lângă biodiversitate și conceptele de geodiversitate și patrimoniu cultural. S-a trecut de la protecția strictă a speciilor și habitatelor la valorificarea patrimoniului natural în folosul comunităților locale și al vizitatorilor. S-au dezvoltat o adevărată industrie și concepte de management al vizitatorilor, legate de turismul din ariile naturale protejate.

La ora actuală în lume sunt aproape 200.000 arii naturale protejate, reprezentând cca. 15% din suprafața terestră și a apelor terestre, cca. 10% din zonele costale și marine teritoriale și cca. 5% din suprafața oceanelor. E mult, e puțin? Depinde pe cine și de unde întrebi. Sunt unii, inclusiv politicieni, care văd în ariile naturale protejate o piedică a dezvoltării și accesului la resurse (minerale, păduri, terenuri agricole, faună de interes cinegetic și piscicol etc.) și le-ar vrea restrânse ca dimensiuni și restricții și exploatate intensiv. Sunt alții care spun că-s prea puține, e nevoie să fie extinse pentru salvarea biodiversității și că trebuie protejate mai strict. Există o categorie de mijloc care crede se poate îmbina protecția și conservarea cu valorificarea sustenabilă a resurselor naturale. De

exemplu există mișcarea Half-Earth Project care consideră, fundamentat științific, că pentru salvarea biodiversității și deci și pentru supraviețuirea noastră ca specie, ca parte a biodiversității și dependentă de aceasta, e nevoie de protecția a jumătate din suprafețele terestre și marine ale planetei.

Știu că importanța conservării naturii nu e atât de ușor de explicat și înțeles. Asta pentru că dispariția unui fluture din pădurile tropicale amazoniene, a unei orhidee din Parcul Național Buila-Vânturarița sau a vidrelor din Parcul Natural Văcărești nu ne afectează în mod direct și sunt departe de cei mai mulți dintre noi. Și omenirea se confruntă acum cu probleme mult mai stringente și mai aproape de noi, cum ar fi problemele acute de sănătate, lipsa apei potabile, foamete, sărăcie și deficitul de educație, probleme de care oamenii se lovesc direct și dur. Cine se mai gândește la protejarea unor specii și habitate departe de noi și a căror importanță nu o înțelegem?

Însă toate aceste probleme sunt doar niște efecte ale unor cauze profunde, printre care și pierderea biodiversității. Eu sper ca după această pandemie să fi realizat cât mai mulți dintre noi cât de fragile sunt sistemele social și economic de care suntem atât de mândri și de unde vine fragilitatea lor: de la agresiunea civilizației umane asupra habitatelor naturale și biodiversității.

Declinul biodiversității, ca parte a crizei schimbărilor climatice, ne poate lovi indirect pe toți, mai dur decât orice problemă socială și economică. Pentru că biodiversitatea nu înseamnă numai specii și habitate. Biodiversitatea înseamnă aer curat, apă potabilă, mâncare sănătoasă, sănătate. Sigur că tot din biodiversitate vin și amenințări, dar acestea apar tocmai când omul uită să țină cont și de restul formelor de viață de pe planetă.

Există studii care dovedesc fără tăgadă că în ultimii 50 de ani, omul și activitățile antropice au reușit să stârpească de pe planetă 80% dintre mamifere, 60% dintre vertebrate, 50% dintre plante și 15% dintre pești. În ultimii 25 de ani biodiversitatea planetei s-a redus cu o treime.

Acum 3 ani, în revista BioScience, 15.364 cercetători din 184 de țări au publicat *World scientist's warning to humanity – second notice*, după 25 de ani de la primul avertisment. Acum comunitatea științifică arată că trendurile previzionate se confirmă și că omenirea nu numai că nu a făcut progrese, dar a și regresat în a evita o catastrofă la scară planetară spre care ne îndreptăm vertiginos. Ce ne oferă biodiversitatea în această ecuație complicată a crizei climatice? Ne oferă enorm: pădurile planetei reglează clima, sechestrează carbon și produc oxigen, recifii de corali și organismele marine calcifiante purifică apa și în decursul istoriei vieții pe Pământ au sechestrat în depozitele carbonatice cele mai mari cantități de carbon, de 10.000 de ori mai mult decât în toate rezervele de hidrocarburi și toate ecosistemele terestre la un loc.

Viața pe Pământ este de cel puțin 3,8 miliarde de ani, planeta a mai trecut prin cel puțin 25 extincții la scară planetară, dintre care 5 majore. Cea mai celebră este cea de la sfârșitul Cretacicului, de acum 65 milioane de ani, când odată cu dinozaurii au dispărut 75% dintre specii. Iar cea mai mare este cea de la limita Permianului cu Triasicul, de acum 252 milioane de ani, când au dispărut 96% dintre specii. Specia noastră este pe planetă de numai 300.000 de ani, iar în accepțiunea modernă de numai 30.000 ani. Iar în ultimii 200 ani, în special în ultimii 50, am devenit principala noastră amenințare.

Planeta și viața au capacitatea de a supraviețui fără probleme și chiar de a prospera apoi fără noi, însă noi ca specie nu avem nicio șansă în momentul actual să supraviețuim fără ele. Deci conservarea biodiversității, al cărei vârf de lance sunt ariile naturale protejate înseamnă șansa noastră la supraviețuire pe planetă. Deci nu mai e o problemă de considerent romantic, de conservare a unor peisaje, de protejare a unor specii sălbatice, ci este o problemă de viață și de moarte pentru noi ca specie, parte a biodiversității.

Dar nu e suficient să înființăm arii naturale protejate, e nevoie să și avem grijă de ele. Pentru că habitatele și speciile nu se protejează doar prin hotărâri ale guvernelor și prin trasarea de către om a unor linii pe niște hărți. Pădurile, apele, munții, animalele, plantele au nevoie de ajutorul nostru concret. Au nevoie să fie protejate, respectate, prețuite nu numai pentru ce ne oferă ca resurse și materii prime, ci și pentru că sunt colocari cu aceleași drepturi la viață, pe aceeași planetă pe care o împărțim.

Administrarea ariilor naturale protejate are și ea o istorie lungă, similară cu cea a înființării acestora dar mai mult sau mai puțin întârziată. Dacă în multe zone înființarea a însemnat multă vreme doar un act normativ emis de către autorități, alții au luat și administrarea în serios și au asigurat resursele necesare acestora.

În USA de exemplu s-a creat încă din 1916 US National Park Service, structură guvernamentală care administrează în prezent 412 parcuri și monumente naționale. Totul a început în 1903, când marele iubitor de natură John Muir, după ce a fondat câteva parcuri naționale (acum e numit părintele parcurilor naționale), l-a convins pe vizionarul președinte Theodor Roosevelt să facă din conservarea naturii o politică de stat, inclusiv prin achiziția de către stat a unor terenurilor private din parcuri, pentru un mai bun control al conservării acestora. US National Park Service a tot crescut și dezvoltat rețeaua de parcuri naționale, administrată în folosul naturii și al oamenilor, considerată de mulți ca fiind poate cel mai bun lucru făcut de americani pentru continent.

La polul opus există țări printre care din păcate se numără și România, în care conservarea și ariile naturale protejate au fost multă vreme doar un act formal, fără efecte directe, asta și din cauza regimului comunist căruia nu prea i-a păsat de astfel de mofturi cum ar fi conservarea. Au trecut 65 de ani de la înființarea primului parc național până la înființarea primelor administrații de parcuri și a trebuit să intrăm în Uniunea Europeană ca

să începem să ne luăm mai în serios obligațiile de conservare asumate prin convențiile internaționale. Și încă suntem în situația în care statul român nu susține direct conservarea naturii și administrarea ariilor naturale protejate sau o face mai mult formal, fără rezultate concrete, ci mai mult cu conflicte și probleme, cu multe forme fără fond, proceduri și hârțogărie.

Fiecare țară are obligația de a se îngriji de patrimoniul natural național, ca parte a efortului global de conservare. De ce ar trebui să facă asta? Din foarte multe motive: pentru că este o datorie față de urmași, fiindcă natura nealterată poate constitui baza dezvoltării durabile, pentru ca astfel se salvează specii și habitate rare și periclitate, pentru că prin asta se asigură baza dezvoltării ecoturismului, resurse pentru cercetare și educație ecologică, pentru că astfel ne asigurăm un trai sănătos și chiar supraviețuirea și multe altele.

Iar România se poate mândri cu ceva în fața celorlalte țări ale Uniunii Europene: cu patrimoniul natural. Noi încă mai avem păduri virgine, urși, lupi și râși. Avem și noi Rezervația Biosferei Delta Dunării, 13 parcuri naționale, 16 parcuri naturale, sute de rezervații naturale, monumente ale naturii, toate reprezentând aproape 8% din teritoriul național și situri Natura 2000 pentru protecția habitatelor și speciilor, considerate la noi tot arii naturale protejate, cu care suprafața totală protejată ajunge la aproape 24% din teritoriul național. Pe hârtie. Le avem dar nu prea știm să avem grijă de ele.

Administrarea ariilor naturale protejate este diferită de la țară la țară, dar toate au ca element comun implicarea statului prin instituțiile sale. Paradoxul în Europa este că țările care au ajuns să conștientizeze valoarea naturii și să aibă resurse pentru protejarea ei, să nu prea mai aibă ce proteja, iar cele care au ce proteja, cum e și cazul nostru, să nu aibă resursele necesare și să nu realizeze ce au de pierdut sau mai rău, să nu vrea s-o facă.

În România statul se implică doar declarativ în protecția ariilor naturale cu care altfel se laudă peste tot. La noi statul a ales varianta de a delega administrarea ariilor naturale protejate. Astfel s-a creat, inițial dintr-o soluție de moment care apoi s-a permanentizat, un sistem de încredințare prin contract a administrării ariilor naturale protejate către cine este interesat. Parte dintre administratori și custozii au făcut treabă bună, avem exemple de arii naturale protejate cu realizări remarcabile din proiecte și parteneriate, însă [suntem foarte departe de ceea ce ar trebui să acopere nevoile reale](#). La presiunea societății civile, în 2016 s-a înființat și la noi o agenție națională pentru administrarea ariilor naturale protejate (ANANP), care însă în loc să aducă un plus prin implicarea statului, a reușit să distrugă și ceea ce se construise cu greu până atunci. Printr-o ordonanță de urgență s-au desființat custodiile și au fost eliminate ONG-urile dintre cei care pot participa la administrarea ariilor naturale protejate, fără să se pună ceva în loc. Ne-am întors practic în urmă cu 20 de ani, când înființăm și noi primele administrații de parcuri.

În această situație nu putem vorbi de asigurarea nevoilor de conservare, iar aceasta înseamnă probleme mari cu care ariile naturale protejate de la noi se confruntă, toate fiind din cauza creșterii presiunii antropice asupra refugiuilor de viață sălbatică. Fără a fi o listă completă, cele mai mari amenințări sunt: construcții și investiții de toate felurile (drumuri, microhidrocentrale, cariere, pârtii de schi, instalații de transport pe cablu, stațiuni, construcții diverse etc.); exploatarea forestieră (deopotrivă legale și ilegale); vânătoare și pescuit necontrolate; braconaj; pășunat intensiv; activități de culegere, colectare necontrolată a fructelor de pădure, ciupercilor, plantelor medicinale; colectarea fosilelor, rocilor și mineralelor, speleotemelor; turism necontrolat. Toate acestea duc la distrugerea unor ecosisteme, la perturbarea și fragmentarea habitatelor, la lipsa de liniște pentru faună, la distrugeri și degradări ireparabile ale mediului.

Problemele cele mai mari ale administrării sunt legate de: incoerență și bâlbâială legislativă, măsuri contrare din partea altor sectoare – în special cele investiționale în infrastructură, păduri și agricultură – ineficiența autorităților și lipsa sprijinului acestora, lipsa de resurse umane și financiare.

Câștigurile și beneficiile indirecte ale conservării în ariile naturale protejate sunt mari și diverse, pe de o parte pentru comunitățile locale, pe de alta pentru vizitatorii zonelor protejate, pentru noi toți. Putem vorbi aici de activități ecoturistice, de la servicii de cazare, transport și masă până la servicii specifice de interpretare și cunoaștere a naturii, ghidaj, închiriere de echipamente și altele, dar și de utilizarea durabilă și eficientă a resurselor naturale disponibile, de la fructe de pădure și lemn, până la produse tradiționale și resurse de apă. Iar mult mai importante, deși mai greu vizibile și cuantificabile, sunt conservarea habitatelor și a speciilor, păstrarea nealterată a peisajelor, potențialul de recreere, cunoaștere și educație, sechestrarea de carbon, emisiile de oxigen și altele. Dar acestea trebuie gândite la scară regională, nu restrânse la teritoriul ariilor naturale protejate. Granițele acestora sunt niște convenții ale oamenilor, ursul și lupul nu țin cont de limitele administrative, juridice și politice ale momentului. La fel și beneficiile. Ariile naturale protejate trebuie să fie privite ca niște poli ai dezvoltării regionale. Dacă ele sunt conservate, asigură pilonul principal al dezvoltării regiunilor.

Asta trebuie să le cerem cu toții politicienilor și instituțiilor: să conservăm natura și să avem grijă de ariile naturale protejate pentru noi și pentru generațiile viitoare și să le transformăm în centre de dezvoltare regională.

Organizații partenere în Rețeaua pentru Natură Urbană:

Asociația Parcul Natural Văcărești

Asociația "Societatea Organizată Sustenabil" – Cluj Napoca

Societatea Carpatină Ardeleană (EKE) – Satu Mare

Fundația Centrul de Ecologie Montană – Brașov

Asociația Walden – Piatra Neamț

Asociația GAL Ruralis – Bistrița

Societatea Ornitologică Română – Iași

Asociația Bio-Team – Timișoara

Fundația Ecotop – Oradea

Asociația Excelsior – Arad

Clubul de Cicloturism "Napoca" – Cluj Napoca

Asociația Kogayon

Asociația CIVICA – Iași

Asociația "Codrii Iașilor" – Iași

Autor: Florin Stoican, noiembrie 2023

Foto: Daniel Mîrlea, Colentina la Dobroești, iulie 2023